

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 12 kor.
 Fél évre 6 kor.
 Negyedévre 3 kor.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkéldvezményben részesülnek.

Bélyegdíj 60 fillér.

Nyílt tér sora 40 fillér.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Kéziratok nem adnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Nagyenyedi
 Könyvnyomda és Papír-
 árugyár részvénytársaság
 Főter 38. szám alatt,
 hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők

Csatlakozunk az iparvédő mozgalomhoz.

(L. I.) Kolozsvárt nagy szabású és egészséges irányú mozgalom indult meg a magyar ipar védelme és fejlesztése érdekében. Minden magyar ember érzi, hogy az idegen iparcikkek beözönlése ellen való védekezés és új iparágaknak a hazai szükségletek szerint való meghonosítása közgazdaságunk emelkedése és leendő függetlenítése érdekében valóságos életkérdés.

Sok csalódás megtanított bennünket arra, hogy a lelkes akciók kifizetésére és állandó sikerre vérményeket ne vessünk. Azért mégis jól esik és felmelegít bennünket a hazafias buzgóság, ha nem is a sikerért, de a benne megnyilatkozó melegségért. Ohajtjuk az akció eredményeit is; annál erősebben ohajtjuk, minél szélesebb körre terjed az, s minél valószínűbb kilátás van arra, hogy nem marad gyöngye szellő, melyet egyik pillanatnyi hangulat megindított s a másik lecsendesít: hanem erős viharra fejlődik s meg sem pihen addig, míg ki nem hord földünk minden idegen portékát és érdekeltiséget.

De ebben a kérdésben is, mint minden egyébben, károsnak és veszedelmesnek tartjuk a tájékozatlanságból vagy elfogultságból eredő szölamokat, határozatlan és megbízhatatlan állításokat. Egyik fővárosi lapfarsunk pl. azt állítja, hogy a szebeniek komplotot csináltak a magyar ipartermékek ellen. Határozott és tényekre alapított tudomásunk van róla, hogy ez a híresztelés vagy tévedésből kelt, vagy célzatosan van a szebeniek diffamálására kieszelve. Az igenis lehetséges, hogy megbízhatatlan ügynöki irodákkal vagy kétes hírű czégekkel, melyek a magyar ipar érdekében kelt akciókat szédeltésre használják, összeköttetésbe nem lépnek; de ez az üzleti óvatosságra és korrektségre valló jó érzékük éppen szolgálatot tesz a magyar ipar és kereskedelem jó híre és megbízhatósága érdekében. Valósággal úgy áll a dolog, hogy szász hazánkfiainak, mint kiválóan szorgalmas és iparüzéssel foglalkozó fajnak, első sorban kívánatos, hogy a hazai ipar felviruljon. Ilyen természetű s többnyire egyéni gyengeségekből támadt állítások és híresztelések csak növelik a leküzdésre váró különben is terhes akadályokat. Még jóformán nincs is iparunk, de már hallani az irigykedő aggodalmat, ha valamely czég sikereket tudott elérni a szorgalmával. Inkább boldoguljon az idegen, mint a mi szomszédunk! De hát a közügyeknek mi hasznuk van akár az irigységből, akár a kárörömből? Ilyen személyes természetű elfogultsággal megméltelyezett és alantjáró gondolkodás nem látja,

nem is láthatja igazán az iparunk emelésére szolgáló utakat és eszközöket.

Minket a legmélyebb meggyőződés és a hazafias ügy iránt való lelkesedés vezet, midőn örömmel csatlakozunk az iparvédő akcióhoz. De úgy kell azt irányítani, hogy az egész lelkes akció szölamok áradatába és eljenzajba ne fuladjon. Nézetünk szerint két dolog körül kell a jó szölamoknak és tetterőnek, sőt némi önmegtartózkodásnak is csoportosulni:

1. A magyar iparos ne dolgozzon fel olyan anyagot, a magyar kereskedő ne áruljon olyan cikket, amely külföldről származik, ha megfelelő anyagot és árut hazai gyárakban is szerezhetnek. Ha pedig ez idő szerint ilyen gyárak nincsenek még hazánkban, indítsanak egyesületeikben mozgalmait, hogy legalább a külföldi gyár állítson nálunk ipartelepét.

2. A második pont a fogyasztó közönség magatartását illeti. Tudjuk azt jól, hogy még ez idő szerint a külföldi iparcikkek olcsóbbak a mieinknél s talán egy részük finomabb izléssel is van kiállítva. De csak úgy lehet sikere az iparvédő mozgalomnak, ha a nagy közönség igényeit, legalább egy kis időre, helyzetükhöz mérsékeli. Erős elhatározással állapodjunk meg abban, hogy csak olyan iparcikkeket vásárlunk, melyekről biztosan tudjuk, hogy hazai gyártmányok; s ezzel kereskedőinket is az ilyen termékek szerzésére kényszerítjük. A nagy közönség még egyet, nagyon fontos dolgot tehet, amely ismét a lelkesedés és erős elhatározás dolga: ne engedjük házukba az idegen kereskedőknek amugy is nagyon kellemetlenné vált utazóit, ha még oly szép és jutányos árakkal kecsgetnek is bennünket.

Kívánatos volna, hogy ily irányú mozgalom városunkban is meginduljon. Kívánatos volna, hogy ennek a mozgalomnak a vezetését a város legtekintélyesebb és legilletékesebb testülete: a városi képviselőt vegye kezébe, mely polgárságunk minden rétegét magában foglalja. Ohajtjuk, hogy lelkes érdeklődés támadjon és czélszerű határozatok hozassanak ezen különös fontosságú hazafias czél érdekében. Mi a magunk részéről egész lélekkel szölamunkra adjuk magunkat.

A közigazgatási reform.

Abban a nagy fejlődési folyamatban, melyet a modern kultúra nivelláló kényszerével ellenállhatatlanul terjeszt, Magyarországon a legnagyobb feladatok terhe az államra hárult, mely egyrészt mint feltétlenül nemzeti tényező teljes mértékben bírja e feladat alkalmas erkölcsi feltételeit, másrészt az állami mindenhatóság a

társadalom szétszakadozottsága folytán nemzeti, gazdasági és történelmi tekintetben annyira megnőtt, hogy az államnak épen kénytelenségből vállalkoznia kellett a kulturális feladatok teljesítésére. A rendi Magyarországnak, patriarchálisan egyszerű strukturájával, e tekintetben sokkal könnyebb volt a dolga: társadalom és állam benső összeköttetésben állt egymással, a nemes-ség, a tulajdonképeni compossessoratus ellátta, mint uobile officium-ot, a közigazgatást, mint olyan hivatal, mely magától értendő s ez a közigazgatás a táblabíró-korszak egyszerű viszonyai közt tökéletesen be is vált. Józan emberi ész — s ez, sajnos, mind ritkább lesz — s a csálhatatlan tripartitum adták a kvalifikációját, fajszeretet és tradíció szölamgáltatták a szabályait ennek az autonómiának, melynek kinövésait a vármegyei pártok üdvös váltógazdasága mindig eltávolította.

Idő folytán erősen megváltoztak a viszonyok: avitizmus és gazdasági fejlődés kedvezőtlenége folytán a közbirtokosság elvesztette fajsulyát, a legnagyobb erőmegfeszítéssel sem tudta megtartani pozícióját az államban, a hivatal megszűnt jog és kötelesség lenni, egyszerűen mindennapi kenyér lett s ez is annál szegényesebb, minthogy a közigazgatás idővel egyedül szölamigete lett a hamisan gentrynek nevezett közpérbirtokosság sok hajótörött Robinsonjainak. Társadalomunk nehezen akarja megérteni az idő intő szavát; megnagygyarázhatlan módon irtózik a produktív életpályáktól, melyek pedig valóban sokkal kevesebbé veszik igénybe az összezsugorodott családi birtok utolsó maradványait, mint pl. a jogi pálya, melyre főleg öröklék fiataliságunk. Mozgalmas korunkban, midőn a szölamialis felforgatás a gazdasági és ipari munkások beláthatlan tömegeit állítja csatarendbe a létért való küzdelemben, midőn töke és munka gigantikus tömegekben állnak egymással szemben, a diplomás proletárság annál siralmasabb szerepet játszik, minthogy nem annyira a munkához való szölamjához ragaszkodik, hanem kizárólag az államhoz fordul, mintha az általános ellátási intézet lenne. E közben az autonóm közigazgatás feladatai sokszorosan felszaporodtak; az összeköttetés állam és vármegye közt mind szorosabb lett s a kormányzati ingerencia hiánya mindinkább érezte magát. A nagy közigazgatási reform, melyet elvben már évek előtt kimondott a törvényhozás, természetesen folytonos feszültségben tartotta a kedélyeket; az egészséges közigazgatásnak s úgy szólván Magyarország európaiasításának barátai ép oly forróan ohajtották, mint a megyei tisztviselők, kik nem akarnak tisztújítástól tisztújításig hivatalukért, kenyérükért felni.

TÁRCSA.

Közegészségügy a régi Rómában.

A népszerű tudományos felolvasások negyedik estjén — január 30-án — felolvasa László István főgimnáziumi tanár.

Rohamosan fejlődő korunkban megszoktuk azt, hogy előre nézzünk folytonosan; a jelent sürgessük s a jövő alakulását türelmetlenül várjuk és készítségünk. Megszoktuk azt is, hogy elfogultságunkban és csalóka önértékünkben a mi korunkat tartjuk az emberi művelődés virágzó korszakának, édes magunkat pedig a történelem legsikerültebb alakjainak. Üdvös dolog azért néha visszafelé is nézegetnünk, hogy fel-felhullámzó önértékünket lepihentessük. Bé fogjuk látni, hogy már 2000 esztendő előtt olyan eredményei voltak az emberi, sőt európai kultúrának, amelyeket idősámításunk IV. és következő századainak nagy temetkezése után tizenöt század sem volt elég a sírból kicsiráztatni. A római kultúrának egyik ilyen fontos és virágzó részéről, a közegészségügyről, akarok rövid vonásokban szölamni. Talán némi tekintetben okulásunkra fog szölamni.

Róma a Tiberis folyó balpartján fekszik, körülbelül középen azon síkságnak, mely Campagna di Roma név alatt ismeretes. Az egész síkság vulkanikus erők működésének világos nyomait mutatja; felületét 30—40 mt. magasságban tuffaréteg borítja, mely salakból, ha-

muból és homokból alakult. A szabin hegyekből rohanó vizek a tuffaréteget átjárva, kevesebb szilárd részeit kimoszták, kivajták, áttörték, sőt helyenkint el is moszták. Az évszázadokon át tartó rombolás lassankint annyira átalakította a vidéket, hogy alig nevezhető többé síkságnak, amennyiben négy ötdrészre domb s egy ötdrészre völgy. Az egész terület sajátos alakulásánál fogva igen alkalmas volt telepedésre, városok alapítására. És csakugyan hajdan sok virágzó város volt rajta; ezek azonban Róma alapítása koráig, a Kr. e. VIII. századig rendre elpusztultak, mikor a vidék egészégtelenné kezdett változni.

Ugyanis az északi és déli részén több kialudt tűzhányó hegy van, melyeknek kráterei megteltek vízzel, s ma tavakat képeznek. E tavak vizének egy része átszivárog a tuffarétegen s a síkság alatt nagy terjedelmű vízmedencéket képez. A medencék a víz egy részét a Tiberis és Anis folyóknak s az őket tápláló patakoknak adják; de a víz nagyobb része a medencékből jövő nyomás következtében a vékony termő rétegen át mocsáralakban a felszínre tolokodott. A mocsár veszedelmes párolgása irtotta ki a régi sűrű lakosságot; mert nem tudták leküzdni a lázas betegségek legmakacsabb és legpusztítóbb fajtáit: a tifuszt és maláriát.

Egyedül Róma erős és szívós népe tudott az alvilág veszedelmes szellemeivel megbirkózni. Ebben a

munkájában is nagyra látjuk ezt a népet, legnagyobb-nak az eddig élt népek között. Ebben is megérdemelte azt, amit nagyszabású politikájával, közigazgatásával és általában mindennemű czélszerűség iránt való kitűnő érzékével kivívott, a költő azon büszke jóslatát: „Te kormányozd a népeket valamennyit!”

A város első lakosai úgy tettek, mint az emberek általában tesznek, midőn ismeretlen veszedelmeknek vannak kitéve, melyeknek valódi természetéről, okairól s a tőlük való menekvés módjairól sejtelmük sincs. Oltárokat és templomokat emeltek a Febris, Mala Fortuna, Mephitis, Verminus, Cloacina új isteneknek, mely nevek alatt a fertőzött levegőből és vízből támadt lázas betegségeket értették. A város lassankint egészséges, sőt a föld egyik legégszségesebb városa lett; nem ugyan természetfeletti segítség folytán, hanem megérdemelt jutalmául annak, hogy ezen egyszerű és erőyes férfiak kitartással fíradtak a jó egészség azon három főtenyezője érdekében, melyekről, mint első fontosságú közügyekről, közös intézkedések által lehet és kell gondoskodni mindenütt: a jó levegő, jó víz és köztisztaság érdekében.

(Folytatása következik.)

A belügyminisztériumban külön osztály foglalkozik e nagy reformmal, melynek előmunkálatai már annyira előre haladtak, hogy az egész munkát a felvétel évben érte le. A nyilvános bírálata és törvényhozás elé juthat. Két főszempont fogja e reformot áldásossá tenni: a bürokrácia korlátozása és a hivatalnokok megfelelő javadalmazása. Magyarország modern államisága újban nagy hajlandóságot mutatott a sok hivatal elburjánzására, melyek lélekölő és időrabló alakosságukkal a realis élet gyakorlati szükségleteihez oly nehezen tudtak simulni s amennyiben egész becsüvyukat az aktaforgalom végtelen kiterjesztésében keresik, az állami szervezet nem volt képes, nehézsége és pedáns czopfossága folytán, feladatainak megfelelni. Másrészt a jobb javadalmazás nemcsak általános vágyódása a hivatalnokoknak, hanem az állambölcsességnek is elemmentáris parancsa, mely nem engedi, hogy funkcionáriusait a legkeservesőbb megélhetési gondok emésztek fel s nem akar a kilátástalan szegénység által ajtókaput látni a hivatali prostitúciónak. Az emberhez méltó javadalmazás nem követel külön áldozatokat; a bürokrácia megszorítása elég eszközt nyújt ehhez. Kevesebb, de jobban fizetett hivatalnok, — ez a jelmonda annak a reformnak, melynek áldásos keresztülvitelével hazánknak egy új, szebb korszaka fog Széll Kálmán államférfi személyiségéhez fűződni.

A Jánku-ügy.

Gróf Lázár Miklós kir. alügyésznek Gyulafehérvárt mondott vádbeszéde.

Kolozsvár, jan. 25.

(Folytatás.)

De a bünperben minden lehetetlenre is kell számítani, már hallom is az ellenvetést: hisz vádolt csak elszólta magát, midőn beismerde, hogy a pénz elkobzásának kimondását sejtette s ha tényleg sejtette is, akkor, midőn 1894. decz. 12-én és 1895. február 19-én 3500 forintot két részletben Szlavicinak elküldött, a pénz gyűjtése eltilva s annak elkobzása kimondva nem lett s így ezen beismerése ellene bizonyítékul csak a politikából üldözö fegyvere lehet. Jól van, letezem ezen fegyvert s előveszem azon fegyvert, a melyet semminemű rabulástika le nem győzhet.

Veszem pedig azt vádolt azon beismeréséből, hogy 438 frt 50 krt 1895. szeptember havában személyesen vitt ki Szlavicinak Romániába.

Talán téved vádolt a dátumban? Mert hisz egy fél évvel azelőtt, azaz 1895. márczius hava 15-én, a belügyminisztéri rendelettel szigorúan meg lett tiltva a gyűjtés s a megyék főnökeinek felelősség terhe alatt meghagyatott a pénznek számbikérése, sőt kimondatott, hogy minden ezen czélra gyűjtött pénz elkobzandó.

Talán elfelejtette vádolt, hogy épen ezen a czimen lett a nagyszabeni rendőrségnél 1895. június hó 27-én felelősségre vonva, hol eltagadta a pénz lételet s később az ő maga által hazának beismeri „Motza“-féle nyugtával állott elő, amelyre még vissza fogok térni?!

Bizonyára nem felejtette el a vádolt, de belátta, hogy a Slavici-féle nyugta a rendőrség előtti jknyv s vizsgálati beismerése mellett ennek letagadása abszurdum!

A 438 frt 50 kr átadásakor tehát már minden kételet kizárólag tudta, hogy a gyűjtött pénznek a kijelölt czélra fordítása nemcsak lehetetlenné vált, hanem a pénz fölött az illetékes hatóságon kívül senki más nem rendelkezhetik; ha tehát ő, vádolt, rendelkezik fölötte, azzal mint sajátjával bánt: elszikkasztja.

Ha tehát valóban is lehetne tekinteni Albini Liviusnak a Jánku-alapra gyűlt és általa őrzött pénznek Slavici Juonak történt átadására vonatkozó minden egyes állítását is, akkor is az előadottak, azt hiszem, föltétlenül meggyőzik a tkts. kir. törvényszéket, hogy azt épen azért adta át vádolt, hogy saját céljaikra jogtalanul eltalajdonítsák, meggyőzik arról, miszerint vádolt a btk. 355., 356. §§-aiba ütköző szikkasztás büntetést elkövette.

Az ügy fontossága s azon jelentősége, melyet annak a román társadalom egy részében tulajdonitának, kényszeritene engem arra, hogy ezen ügynek legapróbb részleteivel s minden egyes koholt bizonyítékokkal, melyeknek leplezett czélja az igazság tévitra vezetése volt, — kikérve a tkts. kir. törvényszék becses türelmét, egyenként foglalkozzam; annál is inkább, mert ha valaha, ugy e bünperben kifejtett aknamunka az „igazság“ ellen, annyira megérlelték bennem vádolt bünösége iránt meggyőződésemet, hogy tévedésemet teljesen kizártam tartom.

Lássuk tehát, elhíhet-e, hogy a vádolt 1894. deczember 12-én 2000 frtot, 1895. február 19-én 1500 frtot és szeptemberben 438 forintot elküldött?

Albini T. Livius határozottan állítja, hogy 1894. deczember 12-én 2000 frtot küldött el Szlavicinak; ezzel szemben itt fekszik a bünpöriratok között, ugyancsak az említett dátummal kelt, az összes addig, vagyis 1894.

deczember 12-dikéig gyűjtött pénzeokről: 2301 frt 50 kr, 223 lei 50 bani-ról szóló, tanukkal, bélyeggel, egyszerűval teljes bizonyító erővel, Motza által kiállított nyugta; hallottuk a felolvasott jegyzőkönyv s vádolt beismeréséből, hogy 1895. június hó 27-én a nagyszabeni rendőrségnél, a pénz elszámolására hivatván föl, ezen Motza-féle nyugtát fölmutatva, azt állította, hogy a pénzt Motzának átadta. Midőn pedig Motzával együtt állították a rendőrség elé, akkor már kieszeltek Motzával a nyugta koholt voltát s hogy azt állítsák, miszerint a pénzt Szlavicinak küldötték el.

Indokolásul azt hozzák föl ezen koholtnak állított nyugtáról, hogy azt akarták elérni, hogy ha majd addig, míg Albini a sajtóvétség miatt kiszabott fogházbüntetését kiállja, a pénz elszámolására hivatik föl, a közigazgatási hatóság által magát ezen nyugtával igazolja. Igazán bámulok vádolt ezen hihetetlen, ezen képtelen állításán! Hisz Albini maga beismeri, hogy ezen nyugtát a fogházban az asztal fölújában tartotta, tehát azt fogsága alatt arra a czélra, amire állítása szerint is kiállított, használnia módjában sem volt.

De ettől eltekintve sem lett volna az állított czél elérhető, mert hisz, ha Albini magát a Motza nyugtájával igazolja, a pénz előadása iránt Motza vonatott volna felelősségre, ki a pénzt akkor, ha azt már Szlavicinak elküldötték, előadni nem tudta volna.

Ennek pedig eredménye az lett volna, hogy Motza mint szikkasztó kerül bünvádi keret alá.

Már én nem tudom elképzelni, hogy valaki minden ok nélkül önmaga ellen teljesen bizonyító okiratot állítson ki arról, hogy szikkasztó; már pedig nyilvánvaló, hogy a kérdéses nyugta Motzával szemben, a pénz átvétele nélkül is — egyebet nem bizonyíthatott volna. Láttuk ezen lelkészi palástot viselő Motzának itt a végtárgyaláson tanúsított büszke és kihívó magaviseletét! Hát ez vállalná magára minden ok nélkül a szikkasztás odiumát? Nem, ez nem lehet, nem lehet már csak azért sem, mert bármivel vádoljam is Albinit, annyi tisztességérzetet föltételezek róla, hogy a pénz átadása nélkül kebelbarátjától, elvtársától, ezen a szikkasztás gyanuját reá hárító nyugtát el sem fogadta volna.

Midez bizonyítja azt, hogy a Motza-féle nyugta kiállításakor, 1894. decz. 12-én, Albini az egész „Jánku“-alapot Motzának átadta; ennek pedig logikai következménye, hogy ugyanazon nap, ugyanazon alaplól 2000 frtot Szlavicinak el nem küldhetett.

De hogy a pénz Szlavicinak el nem küldötte, bizonyítja azon körülmény is, hogy míg Motzától állítása szerint át nem adott pénzről teljesen bizonyító erejű nyugtát vesz, addig a nem is Magyarországon lakó, a nem is magyar állampolgár Szlavicitól semmiféle nyugtát, egy sor irást sem vesz az olyan elküldött pénzről, melyről saját román gyűjtőivel szemben is elszámolni tartozott; amely gyűjtött pénznek, czéljánál fogva is, oly nagy jelentőséget tulajdonítottak a románok körében.

Ezek után talán fölösleges utalnom azon jellemző körülményre, hogy Albini, ki annyira feltékenyen őrizte a kegyeletes pénzt, ki maga is oly nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy érte daczolt a hatóságokkal, daczolt a kormányval, — ép akkor legyen olyan könnyelmű, ép akkor adja át nemcsak Szlavicinak, hanem futárjai Román Miklós és Cornélnek egy sor irás nélkül a pénzt, mikor az ily módoni pénzkezelés épen vele szemben válhatott volna végzetessé és azon román körök lesújtó ítéletét vonhatta volna maga után, mely köröknek érdekében buzgón fáradozott.

De hagyjuk figyelmen kívül vádoltnak ezen, Szlavici és Román Miklós, Cornél stb. vel szemben tanúsított rettenetes nagy és hihetetlen bizalmát és lássuk, hogy a Szlavici-féle nyugta keletkezése s annak kiállítási körülményei nem-e fényesen azt bizonyítják, hogy ezen Szlavici-féle nyugta koholt, a szikkasztás elpálistolására irányult?

Ime, vádolt állítása szerint, a 3500 frtot Szlavicinak 1894. decz. 12-én és 1895. febr. hó 19-én adta át, mégis 1895. októberig, tehát több mint egy félesztendeig eszébe sem jutott Szlavicitól nyugtát kérni, daczára annak, hogy a pénz elkobzása már márczius 15-én ki volt mondva, s így tudnia kellett, miszerint a pénz átadásának igazolása végett a nyugtára szüksége lesz.

Vádolt a „Szlavici“-nyugtát csak akkor mutatja föl, midőn már 1895. október 12-ikén a rendőrség által újból felelősségre vonatott s midőn már azon előbbi állítását kellett bizonyítania, hogy a pénzt az említett időpontokban s összegben Szlavicinak elküldötte.

Ebből tűnik ki azon jellemző, a nyugta koholt voltát bizonyító körülmény, hogy Szlavici egy időben, nem a már állított átvev 3500 frtról egy összegben, hanem már vádolt védekezésének megfelelőleg decz. 12. és febr. 19-iki kelettel, 2000 frtot és 1500 frtot ugyanazon egy papíron, külön-külön tanukkal, Albini Septimius, Brote Popovicscaal állítja ki a nyugtát.

(Vége következik)

Tisztujítás Abrudbányán.

Helyettes polgármester, iktató-, kiadó- és levéltárnok-, valamint alkapitány-választás

Abrudbánya, 1900. jan. 30.

Abrudbánya város képviselőtestülete a mai napon rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek tárgyat Boér Béla polgármesternek állásáról történt lemondása következtében üresedésbe jött polgármesteri állás helyettesítése és még 1893. évben elhunyt Székely János elhalálása következtében megürült városi iktató, kiadó és levéltárnok, valamint alkapitányi állások betöltése képezte.

Nagy volt minden oldalról az érdeklődés és rég nem látott a városház díszterme annyi városatyát egyszerre összegyűlvé, mint most, mert 56 képviseleti tagból 36 jelent meg, a többiek pedig románok, kik — 1—2 kivételével — a közgyűléseken nem igen szoktak megjelenni.

A választás lefolyása a következő volt:

Pontban délelőtt 10 órakor Nikl János kir. bányafőmérnök, az abrudbányai m. kir. arany- és fémbevéltő-hivatal főnöke, mint vármegyénk törvényhatósági bizottsága által kiküldött választási helyettes elnök, a közgyűlést megnyitotta s kiküldetése történelmi részének rövid ismertetése és egyéb elnöki előterjesztések megtétele mellett a közgyűlést megnyitotta és felhívta a közgyűlés tagjait, hogy a választás tartamára a bizalmi férfiakat válasszák meg és hogy a polgármester helyettes személyét illetőleg tegyenek ajánlatot.

Elő Molnár Albert ev. ref. lelkész volt, ki a maga és még 12 társa nevében az ajánlatot megtette; még pedig Miski József városi I. tanácsost ajánlotta; majd Mózes Mihály unit. lelkész a maga részéről tévén ajánlatot. Képes Ferencz rendőrkapitányt hozta javaslatba.

Ez alkalommal több, a tárgyat nem érintő hozzászólás is történt, amelyek azonban a választási elnök bölcs és tapintatos eljárása által egészen simán elenyésztek s a választás ismét a maga keretébe terletett.

Kezdetét vette most a szavazás; egészen simán és rendben folyt, csak az arczokról lehetett az ilyenkor szokásos türelmetlenséget leolvasni.

A szavazás beadására kitűzött 15 perc lejártá után elnök megnyitja a gyűlést, megállapítja az eredményt és Képes Ferencz rendőrkapitányt 25 szavazattal 11 szavazat elleneben Abrudbánya város helyettes polgármesterének mondja ki.

E határozat ellen Molnár Albert felebbezést jelent be.

A közgyűlés ezek után dr. Török Gábor városi főorvos és Mózes Mihály unit. lelkész személyeiben egy küldöttséget küld a helyettes polgármesternek a gyűlésterembe leendő meghívása végett, ki rövid idő alatt a gyűlésteremben megjelenik, hol elnök tudomására hozza a közgyűlés határozatát, majd elnök felhívására a hivatalos esküt leteszi és rövid beszéd kíséretében, a bizalmat megköszönve, kijelenti, hogy működését egyedül a város boldogítása és felvirágoztatására fogja szentelni.

Nikl János választási elnök a maga részéről, Mózes Mihály unit. lelkész pedig a képviselőtestület nevében üdvözlí az új polgármestert.

Sokkal csekélyebb érdeklődéssel folyt le az iktató és alkapitány választása; a kijelölés után mindkét állásra a választás egyhangulag történt, még pedig úgy, hogy levéltárnok, iktató és kiadó a város szolgálatában megöszült Székely Albert alkapitány és alkapitány Balogh Imre helyettes alkapitány lett.

A választás ilyformán véget érven, a képviselőtestület egy része a szokásos áldomásra ment, míg a másik része szétoszlott.

X. Y.

Vegyes hírek.

— **Halmágyi Ferencz**, Alsófehér vármegye ujonnan kinevezett kir. tanfelügyelője, a napokban városunkba érkezett és hivatalát február hó 1-én el is foglalta.

— **Halálozás**. Közéletünk egyik tevékeny munkása, erdélyi társadalmunk kiváló tagja, Hilibi Gál Domokos, Kis-Küküllő vármegye alispánja, egyházi főgondnok, az erdélyi gazdasági egylet és az Enke igazgató választmányának tagja, a román kath. status tagja, élete 51-ik, boldog házasságának 20-ik évében február hó 1-én pár órai szenvedés után Dicső-Szent-Mártonban hirtelen elhunyt. Temetése e hó 3-án folyt le; hült tetemei Mikfalván a családi sírboltban helyezték el örök nyugalomra. Az elhunytban dr. Mohay Sándor orsz. képviselő és Kiss Bálint es. és kir. kamarás közeli rokonukat gyászolják. A kitűnő alispán hirtelen elhunyt Erdélyszerte mély részvétet keltett.

— **Munkások jutalmazása.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter Korlács-Luka sorostélyi, Man Duin csongvai és Székely András alsógáldi gazdasági cselédeknek, kik hosszabb időn át egy helyben szolgáltak munkaadóiknál, 50—50 korona jutalmat adományozott. E jutalmazásra annak idején még vizsztatérünk.

— **Nyilvános számadás.** A jurista-bál rendező-bizottsága közlése, hogy a bálon bevétel volt 1368 korona; kiadás 1067 korona 90 fillér; tiszta jövedelem (a 117 korona felülhízetés beleszámításával) 300 korona 10 fillér, mely összeg a Bethlen-szobor-bizottság pénztárának adatott át a Bethlen-szobor-alapjának gyarapítására. A jurista-bálra tek. Tóth Miklós árvászéki elnök ur, mint védnök, jegyét 10 koronával váltotta meg, mit a rendezőség köszönettel nyugtáz.

— **Vásári bűnkronika.** Fővárosi csirkefogók módjára akart eljárni egy ismeretlen tettes tibiéri Belgyán Juonnal a mult heti országos vásár alkalmával s nem rajta mult, hogy gyalázatos terve nem sikerült. Belgyán, tüzűjébea 84 koronával vidáman ballagott be Nagy-Enyedre, hogy 2 borjut vegyen s ebbeli szandokát nem is titkolta egy a vásárbán hozzácsatlakozó és beszédes ismeretlen előtt, ki Belgyánnal pénzt szagolván, kijelentette, hogy a vásárt együtt ejthetik meg, mert ő is borjukat akar vásárolni. Előbb azonban saját pénzén egy üveg sört vett, hogy kiszemelt áldozatával együtt igyák meg. Elsőnek az ismeretlen ivott az üvegből s ekkor elküldötte Belgyánt szivarért s míg az odajárt, valószínűleg valamit öntött az italba, mert Belgyán azt megiván, rövid várta, mikor az ismeretlen elindult vele a járásbírószághoz, hol allitolag vásár előtt valami dolgot akart eligazítani, igazában áldozatát félrecsalva a népes vásártérről. — Belgyán rosszul lett, összerogyott s hogy a természetesen elpárolgott ismeretlen nem hajthatta végre valószínű tervét, hogy t. i. pénzét elemelje, csak annak köszönhetette, hogy még nem távoztak volt messze s mindjárt nagy csődület támadott körülötte. Bevitték a kórházba, hol dühöngeni kezdett, tört, zúzott s csak másnap délre állott helyre, mialatt az orvosok megállapították, hogy bolindító csalmatokkal mérgezték meg, s szerencse, hogy elejét vehettek a bajnak. Így Belgyán uram elég szerencsésen menekült meg, de megmenekült valószínűleg az ismeretlen gazember is, kit különben, majdnem minden vezérfonál nélkül, keres a csendőrség és rendőrség.

— **Erőszakos halál egy kutyáért.** Mriszlón történt két nap előtt a következő tragikus eset. Szabó Józsefet egyik szomszédja, névszerint Tóth György kutyája megtámadta és Szabó hemenvén szomszédja portájára, a kutyatulajdonost kérdőre vonta és szidalmazta ezért. Ezen feldühödött Tóth és Szabó Józsefet úgy összeverte, hogy másnap, anélkül, hogy eszméletét egy percze is visszanyerte volna, szenvedett sérülései következtében meghalt, özvegyet és árvákat hagyva maga után. Az embertelen gyilkos természetesen hávosón elmékedik a fegyintezet örömeiről.

— **Világbiro hősök.** Világbirodalom alakítása — nem szoros értelemben vévén a szót — három ember nevéhez fűződik azóta, mióta az emberiség pályájára visszagondolni képes. Nagy Sandor, Julius Caesar és Bonaparte Napoleon ez a három. Az első keleten hódított, birodalmának legnyugatibb pontja Hellas volt, gazdag, fényes, önérzetes pályát futott meg és sirja felett birodalmának pusztá romjai is elenyésztek már, Julius világbirodalmának központja nyugatra vándorolt. Itáliába, de széleit Afrikában, Angliában rajzolja meg a mai kor történetírója. Ő már több maradandót alkotott: alapját vetette a római jognak. Eleteből mi maradt ránk? Schakespere nagyszerű drámája örzi nevét, e nélkül csak a történetkönyvekben volna hideg emlékezete. Nagyjában az ő „világbirodalmát” keltette új életre Napoleon. A régi germánok utódait hódoltatta meg, s kezének súlyát érezte Itália felszigete is. Szellemi téren is Caesar örökében működött. A római jog felélesztése fűződik nevéhez. S mi az emléke? Csak az, hogy Párisban lüktet legélekenbben, legelevenebben a modern élet. Párisban, a légutolsó világbirodalom nagy fővárosában, hol a Champs Elysée-n sétálók fölött a csodálatos aranyszínű por játszik szállong a levegőben, mintha a tűző „gloire” illuziójának permetege volna. A két utóbbi világbirodalom közt egy harmadik is bámulatba ejtette az emberiséget: a möröké. Emléke: a romladozó Alhambra megkövült zenéje, kóbül faragott álmai, igazán volt mesevilága. Így vonult a világbirodalom keletről mindig nyugat fele, majd fel északra, Franciaországba, s azóta át is szállott újra nyugatra a Calais-n, s azóta már onnan is urban van, az Óceánon át — Amerikába. A római világbirodalom megalapítójával foglalkozik a világtörténet most megjelent 55. füzet. A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, a rómaiakról szóló kötet szerzője dr. Geréb József. Egy-egy kötet ára díszes felbörkötésben 8 frt; füzetként is kapható 30 krajával. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek, Irod. Int. R.-t. Budapest, VIII. Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedés útján.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:
Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Meghívó.

A Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár Részvénytársaság

III. évi rendes közgyűlését

a városháza üléstermében 1900. február hó 11-én d. e. 11 órakor tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó, a megjelent részvényesek számbavétele és a jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1899-ik üzletéről.
3. A felügyelő bizottság jelentése a zárszámadás megvizsgálásáról.
4. A nyereség felosztása iránti határozat.
5. 8 igazgatósági és 4 felügyelő-bizottsági tag választása.

Nagy-Enyed, 1900. január 29.

1063 1-3

Az igazgatóság.

Meghívó.

A Nagyenyedi Épület-Lakatosárú gyár Részvénytársaság

IV. ÉVI

RÉNDES KÖZGYŰLÉSÉT

a városháza üléstermében

1900. évi február hó 11-én d. e. 12 órakor tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó, a megjelent részvényesek számbavétele és a jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1899. üzletéről.
3. A felügyelő bizottság jelentése a zárszámadás megvizsgálásáról.
4. A nyereség felosztása.

Nagy-Enyeden, 1900. évi január hó 30-án.

2064 1-3

Az igazgatóság.

Sz. 50-1900.

főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bízott vármegye központi árvaszékénél lemondás folytán az **árvaszéki nyilvántartói** állás üresedésbe jövén, ezen 1460 korona évi fizetéssel és 300 korona évi lakbér illetményenyl díjazott állásra ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt és életkorukat, családi állapotukat, képzettségüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonylatokkal felszerelt kérvényüket hozzám **február hó 10-ig** terjesszék be.

Alsófehér vármegye főispánjától.

Nagy-Enyeden, 1900 január hó 22-én.

2056 3-3

Zeyk Dániel s. k.
főispán.

Sz. 793/900.

ár.

Árverési hirdetmény.

Alsófehér vármegye árvaszéke részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a néhai Teleki József örökösei tulajdonát képező s Alvincz községben, valamint annak határában fekvő összes ingatlan vagyona a beadott gyámi és vagyonkezelő gondnoki javaslatok alapján **1900. év február hó 12-én** délelőtt 9 órakor ezen árvaszék hivatalos helyiségében önkéntes árverés útján nyilvánosan el fog adatni; az eladás nem sikerülése esetén pedig nyilvános árverésen hasznbérbe fog adatni.

Az eladási, valamint a hasznbérleti árverési feltételek ezen árvaszék, valamint Alvincz község elöljárósága irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Alsófehér vármegye árvaszékének

Nagy-Enyeden, 1900 január hó 26 án tartott üléséből.

2058 2-3

Tóth Miklós
elnök.

Mária-czelli gyomorcsépek

Figyelem a védjegyre!

Magyszerűen hatnak a gyomorbajoknál nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújság, savanyu felbőfűgés, hasmenés, gyomorgégés, felesleges nyálkiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejfájásnál, amennyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorroidáknál.

Említett bajoknál a **Mária-czelli gyomorcsépek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, amit száz, meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszerháza
Budapest, Király-utca 12. sz.

Védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly csépeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

1904 12-24.

Kiadó lakás.

A Magyar-utca végén egy **kényelmes lakás** azonnal, esetleg Szent-György-naptól kezdve kiadó.

Értekezhetni a tanfelügyelőségénél. 2059 2-3

Kathreiner

csak valódi az ismert

Kathreiner-csomagokban!

Tehát soha sem nyitva, sem más megtévesztésre alkalmas utáztott csomagokban.

Kathreiner Kneipp-maláta kávéja
a legízletesebb, egyedül egészséges és egyszerűs mind a legjobb pótkávé a babkávéhoz.

Kathreiner Kneipp-maláta kávéja
előszeretettel és folyton növekvő eredménnyel élveztetik a családok százazereinél.

Kathreiner Kneipp-maláta kávéja
a babkávét, a hol annak élvezete, mint az egészségre káros, orvosilag eltiltatik, a legpompásabban helyettesíti!

Hasznos cikkekbenl dus választék.

Egy kettős számu

WERTHEIM-SZEKRÉNY

olcsó áron eladó.

Soha ilyen nagy választék nem volt!

Nagy választékban alpaka és nikkelt tárgyak, gyümölcsös tálak, kenyér kosarak, kanalak, tálcák 20 krtól 4 frtig. Diszes lámpák, husvágók, ujjajta kávéőrölők.

A híres **Suchárd-chocolád** gyártmányaiából raktáron van. Dietrich-féle legjobbnak ismert **runok, theák. Cognakokból** bizonyítvány raktár.

Olesó **narancsok, fügek**, és más **czukorkák** karácsonyfa díszítésre igen alkalmasak.

Mauthner-féle **vetőmag** és **gazdasági mavakra** megrendelést már most elfogadok.

Beocsini cimenttel mindig el vagyok látva, februárban már friss küldemény érkezik.

Az alábbi ásványvizek kaphatók raktáramon:

(friss töltés)

Borszéki, Előpataki, Luhi Margit, Carlsbadi, Marienbadi, Nieder Selters, Salvator, Gishuebler és Lewicon.

Többféle **páczolt halak**
angolna, lapardon, sardinia, orosz hal, heringek, pisztrángok.

A kirakat szíves megtekintésére becses pártfogóimat ez uttal is kérve maradok teljes tisztelettel

BISZTRITSÁNY LAJOS.

2017 8-52

A legfinomab szalon czukorkák, füge, narancs.

Híres korona tapaszról friss küldemény. Játékok nagy választékban.